

Raudtee Baltik

Peeter Päll

Mis vörd see on, nuputab lugeja pealkirja nähes. Sellest saab vist igaüks aru, et niisugune nimi ei lähe kohe mitte. Kui nimeks on aga Rail Baltica, siis on viga paljude jaoks peidetum. Rail Baltica häda on selles, et ühte nimesse on segatud kahe keele, inglise (*rail*) ja ladina (*Baltica*) keele sõnu ning ladinakeelne sõna on grammatiliselt küsitav. Baltica on naissoo vorm, mille juurde peaks käima naissoost põhisõna. Näiteks nimes Via Baltica on kõik korras, sest kogu nimi on ladinakeelne ja *via* 'tee' on naissoost sõna. Inglise sõnadel grammatilisi sugusid pole ja seega ei saaks ladina sõna olla naissoovormis.

2011. aastal, kui see projekt alles käima läks, juhtisid sellele tähelepanu mitmed, nt Trivimi Velliste ja Emakeele Seltsi keeleteotkond. Õnneks tuli siis käibele grammatiliselt korrektne Rail Baltic, mis vähemasti keeletundjate kõrva ei riiva. Vahepeal jõudsime sellega juba ära harjuda, ent nüüd selgub, et tähtis rahaleping on siiski alla kirjutatud Rail Baltica nimega ja mõni üritab siin-seal piinlikkust tundmata avalikkusele jälle vördvormi õpetama hakata. Kas ei oleks siiski lihtsam, kui selle asemel, et kogu rahvale uuesti kahtlast nimevormi peale suruda, võiks selle erinevuse Rail Balticu ja Rail Baltica vahel meeles hoida vaid mõni üksik ametiisik, kes peab teadma, milal sõltub nimekujust raha saamine, et siis „õigesti“ kirjutada.

Õeldakse, et mis tähtsust on nimel; nimi ju meest ei riku ja rahvale ei lähe see korda. Vabandust, aga nimi kujundab esmamulje kogu asjast ja kui nimi on metsa poole, kas on siis põhjust uskuda, et kogu muu asi ei ole? Ärimaailmas kulutatakse nimede peale sageli väga suuri summasid, sest ollakse aru saanud, kui oluline see on. Muidugi esineb ärinimedegi hulgas palju segakeelseid vorme, aga see on nõrk õigustus.

Võib-olla tasuks mõelda ka täiesti uue nime peale. Jäin mõtlema selle üle, et Balti raudtee (Rail Balticu tõlge) on meil juba tegelikult

olnud ja on siiani, kuigi seda enam ei teadvustata. Nii nimetati Peterburist Tallinna ja sealt edasi Paldiskisse XIX sajandil rajatud raudteed. Nimi oli ametlikul kujul mõistagi venekeelne. Nii tolle tsaariaegse Balti raudtee kui ka praegu kavandatava Rail Balticu nimeloogika on impeeriumi keskuse vaatega; ühelt poolt Peterburist Balti provintside poole, teiselt poolt Süda-Euroopast Balti riikide poole minev tee. Meie poolt vaadates oleks Rail Baltic muidugi Euroopa raudtee, aga see loogika ei sobi, sest siis oleksid kõik suuremad Euroopa ühendusteel sama nimega.

Ühesõnaga, seeasemel, et piinlikku äpardust rahvale serveerida, võiks ehk alustada puhtalt lehelt.

Postimees 9. IX 2017